

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ
збірник наукових праць
(за матеріалами науково-практичної конференції)

Одеса
2023

УДК:376
П781

ДРУКУЄТЬСЯ ЗА РІШЕННЯМ
Вченої Ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
(протокол №4 від 26.10.2023 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ганчар І. Л. – доктор педагогічних наук, професор кафедри фізичного виховання і спорту Національного університету «Одеська морська академія».

Кисличенко В. А. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцента кафедри спеціальної освіти Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – професор **Форостян О. І.**

Відповідальний редактор – професор **Соколова Г. Б.**

Технічний редактор – викладач **Маматова З. Р.**

Члени редколегії:

Лещій Н. П. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського»

Арнаутова Л. В. – доцент, кандидат медичних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського»

Притиковська С. Д. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», завідувачка СНДЗ №193 компенсуючого типу м. Одеси

Галущенко В. І. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського»

Григор'єва Л. В. – директор, вчитель-методист, спеціаліст вищої категорії Одеської спеціальної школи №75 I-II ступенів Одеської міської ради Одеської області.

Проблеми реабілітації: Збірник наукових праць (за матеріалами науково-практичної конференції) / редкол. О. І. Форостян та ін. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023. 295 с.

УДК:376

ББК:74.00

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2023

б) інтегральні, що використовуються в офіційно-прикладних видах спорту, що домінують в системі МВС України: спортивне самбо, кікбоксинг, бокс, дзюдо, поліатлон, у тому числі стрільба з пневматичної зброї, плавання, біг на 100 м і 1000 м);

в) вправи на спеціальних полігонах, тренажерах і засобах [4, с. 56-57].

Значення прикладних видів спорту в цьому аспекті визначається тим, що вони дозволяють закріпити і вдосконалити навички, необхідні для затримання небезпечного злочинця. Слід зазначити, що спеціальна фізична підготовка із затримання злочинця здійснюється разом із загальною фізичною підготовкою працівників поліції. Необхідність такого зв'язку обумовлена існуючим в науці й практиці фізичного виховання поглядом на те, що всебічне фізичне тренування створює позитивні умови для спеціалізованого розвитку функцій і аналізу. При високому ступені розвитку всіх основних фізичних якостей можна ефективно вирішувати завдання вдосконалення фізичних якостей і навичок, які мають особливе значення в роботі поліцейських

Висновки та перспективи. Отже, фізична безпека особи співробітника МВС в умовах воєнного стану має на увазі під собою достатній рівень професійної підготовленості. Однак будь-яка підготовка сама по собі не зможе створити співробітнику реально можливий рівень безпеки при вирішенні конкретного професійного завдання, якщо він сам не докладе колосальних зусиль щодо вироблення у себе конкретних знань, умінь та навичок забезпечення особистої безпеки.

Список використаних джерел:

1. Сягровець В. А Особиста безпека працівників ОВС як невід'ємний елемент безпеки правоохоронних органів. Південноукраїнський правничий часопис. 2007. №3. С. 67-68.
2. Власенко І. В. Проблеми особистої безпеки працівників правоохоронних органів. Проблеми вдосконалення професійної майстерності працівників ОВС в бойовій підготовці: матеріали наук.-практ. конф. (м.Одеса, 31 жовт. 2008 р.). Одеса: МВС України, Одес. держ. ук-т внутр. справ., 2008. С. 11-13.
3. Петрушин Д. В Роль фізичної підготовки у підготовці майбутніх працівників національної поліції: Міжнародний круглий стіл. Одеса. 2022. С. 82.
4. Бутов С. Є., Кисленко Д. П., Решко С. М., Ємчук О. І. Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка». Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 104 с.

Пільова С. Г., Бандура В. А.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ 1-3 ГРУП ЗДОРОВ'Я В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Відповідно Закону України «Про освіту» особа з особливими освітніми – це особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту. Інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини,

ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

У період воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду) під час організації інклюзивного навчання учнів з особливими освітніми потребами можливе застосування дистанційно-очної (змішаної) форми здобуття освіти.

Головною метою інклюзивного (інтегрованого) навчання є реалізація права дітей з особливостями психофізичного розвитку на отримання освіти у відповідності з їх можливостями і здібностями за місцем проживання, їх соціальна адаптація та інтеграція в суспільство, підвищенні ролі сім'ї у вихованні й розвитку дитини.

Заклади освіти зі спеціальними та інклюзивними групами і класами створюють умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуальної програми розвитку та з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Існують суттєві протиріччя у відношенні вчителів до інклюзивного фізичного виховання. В умовах інклюзивного фізичного виховання вчителя бачать менше можливостей для фізичного вдосконалення добре підготовлених школярів, чим для дітей з відхиленнями у стані здоров'я. Вони вважають, що інклюзивне фізичне виховання можна успішно реалізовувати і в спортивно-масових, й в «невеликих» організаційних формах.

За кордоном вже достатньо давно практикується сумісне навчання дітей з відхиленнями у стані здоров'я сумісно зі здоровими однолітками. Спроби інтегрувати дітей з відхиленнями у стані здоров'я в масові шкільні й дошкільні заклади спостерігаються й у вітчизняній педагогіці. Однак не всі спеціалісти поділяють доцільність його впровадження на уроках фізичної культури.

Сьогодні в багатьох середніх освітніх закладах здійснюється інклюзивна освіта школярів з особливостями психофізичного розвитку. Тим не менш проблема інклюзивного фізичного виховання учнів з відхиленнями у стані здоров'я ще не отримала достатньо широкого висвітлення в педагогічній науці і загальноосвітній практиці. Одним із компонентів інклюзивного фізичного виховання є сумісні заняття школярів першої, другої та третьої груп здоров'я.

Здобуття повної загальної середньої освіти забезпечують також спеціальні заклади загальної середньої освіти:

– спеціальна школа – заклад загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку, фізичними та/або сенсорними порушеннями;

– навчально-реабілітаційний центр – заклад загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку.

Ступінь залучення у соціум осіб з особливості психофізичного розвитку, рівень вирішеності проблеми їхньої реабілітації, активної адаптації,

розвитку на благо суспільства слугує одним із показників сучасного рівня розвитку гуманності держави. Одним із варіантів вирішення цієї проблеми є розвиток в Україні інклюзивної освіти. Він здійснюється за такими двома напрямками: інтегроване та інклюзивне навчання.

Перший напрямок – інтегроване навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку передбачає, що при загальноосвітній школі організовуються спеціальні класи компенсуючого типу для дітей з конкретним порушенням у розвитку. Другий напрямок – інклюзивне навчання. Поняття інклюзії прийшло на зміну поняттю «інтеграція».

Учасниками освітнього процесу є педагогічні працівники (вчителі-дефектологи, вихователі, практичні психологи, музичні керівники, інструктори з фізкультури, реабілітологи), помічники вихователя та інші працівники дошкільного навчального закладу, діти та їх законні представники.

Педагогічні працівники дошкільного навчального закладу повинні мати відповідну професійно-педагогічну підготовку. Діяльність помічників вихователів та інших співробітників закладу має бути спрямовано на надання допомоги в організації корекційно-розвивального та навчально-виховного процесів. Асистент дитини має такі обов'язки: допомагати дитині в самообслуговуванні, підтримувати в спілкуванні (зокрема за допомогою жестової мови), організовувати харчування та пересування, забезпечувати безпеку та спостереження за станом здоров'я (наприклад, прийом ліків), сприяти проведенню дозвілля та організовує денний відпочинок

У межах інклюзивної моделі діти з різними порушеннями психофізичного розвитку навчаються в звичайних класах, школах разом з їхніми здоровими однолітками. Ця модель передбачає усунення будь-яких форм сегрегації, зокрема спеціальних класів для тих, хто не відповідає умовно визначеному стандарту «нормальності». Інклюзія полягає в адаптації системи до потреб.

Серед різноманітних засобів фізичного виховання на думку вчителів фізичної культури спортивні ігри займають перше місце в рейтингу по можливості застосування певного виду спорту в умовах інклюзивної школи, величини оздоровчого ефекту, прикладних навичок та ін. Їх вибір пояснюється тим, що спортивні ігри мають великим освітнім і оздоровчим впливом. Вони сприяють вихованню моральних якостей, цілеспрямованості. Заняття спортивними і рухливими іграми позитивно впливають на розвиток зорового, вестибулярного, м'язового та інших аналізаторів.

Друге місце в рейтингу вчителів займає легка атлетика. Цей вид спорту включає велику кількість видів вправ, простих і добре знайомих дітям, маючих велике прикладне значення в повсякденному житті. Ці вправи мають великий оздоровчий потенціал, оскільки в основному виконуються на відкритому повітрі; вони є одним із самих ефективних засобів зміцнення серцево-судинної системи.

Третє місце на думку вчителів ефективними засобами інклюзивного фізичного виховання школярів 1–3 груп здоров'я вважаються засоби загальної фізичної підготовки. Під впливом цих вправ можна досягнути високої загальної працездатності, всебічного розвитку, покращення здоров'я, удосконалення основних фізичних якостей учнів.

Щоб надати корекційній роботі мовленнєво-діяльнісної спрямованості, варто використовувати прийоми ігротерапії, арт-терапії, які дуже ефективні в роботі з дошкільниками та молодшими школярами з порушеннями мовлення, зору, слуху, затримку психічного розвитку, ДЦП, розумову відсталість, як індивідуально, так і з підгрупами, у формі тематичних занять, вправ, ігор, інсценівок, свят, етюдів.

Завдяки цікавим технологіям ігротерапії та арт-терапії у корекційному навчанні і вихованні діти «розкриваються» психологічно, починають розуміти свою унікальність у власних здібностях, почуваються значущими і повноцінними особистостями. Інклюзивне навчання може здійснюватися за однією з форм:

- повна інтеграція, за якою дітей із психологічною готовністю до спільного навчання зі здоровими однолітками та рівнем психофізичного розвитку, що відповідає віковій нормі, по 1-3 особи включають до звичайних класів (груп) загальноосвітнього (дошкільного) навчального закладу; при цьому вони мають одержувати корекційну допомогу за місцем навчання та проживання;

- комбінована інтеграція, за якої дітей із близьким до норми рівнем психофізичного розвитку по 1-3 особи включають до звичайних класів (груп) загальноосвітнього (дошкільного) навчального закладу; у процесі навчання вони постійно одержують допомогу вчителя-дефектолога (асистента вчителя);

- часткова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку, які неспроможні разом зі здоровими однолітками оволодіти освітнім стандартом, включають до загальноосвітніх класів (груп) по 1-3 особи лише на частину дня;

- тимчасова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку об'єднують зі здоровими однолітками 2-4 рази на місяць для проведення спільних виховних заходів.

Повна і комбінована форми інтеграції прийнятні для дітей з високим рівнем психофізичного і мовленнєвого розвитку; часткова і тимчасова – з нижчим рівнем розвитку, зокрема і з його порушеннями.

Будь-яка форма інтегрованого навчання учнів з особливостями психофізичного розвитку може бути ефективною лише за відповідних умов:

- раннє виявлення відхилень та початок корекційної роботи, що суттєво сприяє підготовці до інклюзивного навчання;

- правильне діагностування та об'єктивний потенціал розвитку дитини (за даними інклюзивно-ресурсних центрів), зокрема можливість опанування освітнього стандарту в передбачені терміни;

- близький до вікової норми рівень психофізичного і мовленнєвого розвитку;
 - психологічна готовність дитина та її батьків до навчання спільно зі здоровими однолітками;
 - надання кваліфікованої корекційно-реабілітаційної допомоги; готовність батьків надавати допомогу дитині у процесі її навчання;
 - створення відповідного навчального середовища, побутових умов; забезпечення матеріально-технічної бази навчального закладу;
- Все викладене вище свідчить про позитивний вплив регулярних занять фізичною культурою і спортом на соматичне здоров'я школярів

Тодоров П. І., Алтухов В.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗУ ЖИТТЯ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Постановка проблеми. Здоров'я – є складовою кожної людини, яка безпосередньо впливає на успішний соціальний та економічний розвиток. Невід'ємною частиною для зміцнення здоров'я, оздоровлення організму та профілактики захворювань є фізична культура.

Охарактеризовано поняття «здоров'я» населення за сукупністю показників, у тому числі демографічних (народжуваність і смертність, середня тривалість життя), фізичний розвиток (морфофункціональний і біологічний розвиток, гармонійність), захворюваність (загальна, інфекційна), інвалідність (первинна, загальні), якість донозологічних станів (імунітет, активність ферментів) [4].

Поліпшення стану здоров'я та рівня фізичної і функціональної підготовленості студента засобами фізичного виховання неможливо без урахування враховувати відповідні характеристики організму, а також отримання оперативної інформації про студентів стан за допомогою медико-біологічних методів дослідження пов'язане з низкою труднощів. Однак, Вирішенню цієї проблеми можуть сприяти результати суб'єктивних показників, які, як правило, відображають стан організму студента і не вимагають значного матеріалу і витрати часу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фізична культура – одне із способів досягнення гармонії як на психоемоційному рівні, а й можливість завжди виглядати молодо. З іншого боку, експериментально доведено, що регулярні заняття фізкультурою, які раціонально входять у режим праці та відпочинку, сприяють як зміцненню здоров'я, а й істотно підвищують ефективність виробничої діяльності. Проте чи все рухові дії, виконувані у побуті та процесі роботи, є фізичними вправами. Ними можуть бути лише рухи, що спеціально підбираються для впливу на різні органи та системи, розвитку фізичних якостей, а також корекції дефектів статури [1].

Якщо людина почне регулярно займатися гімнастикою, то почуватиметься більш енергійно, позбавиться м'язових напруг, пов'язаних зі